

ALCHIMIA CUVANTULUI

“LIMBA ROMANA ESTE PATRIA MEA”

Nichita Stanescu

In principio erat Verbum – Verbul care a facut pamantul fertil si a promis bucurie perpetua.

Am intitulat acest articol “Alchimia Cuvantului” pentru a sublinia semnificatul multiplu, transfigurarea realitatii prin intermediul cuvantului ce se reflecta ca intr-o oglinda prin diverse functii si valori. Cuvantul care libereaza, care incatuseaza, care ne face sa radem.

In activitatea noastra de zi cu zi avem de-a face cu un adevarat Babel lingvistic. Nu stiu daca ne dam seama ca in unele situatii, cuvintele pierd consistenta si capacitatea de comunicare, atunci cand cu acelasi cuvint indicam lucruri diferite sau folosim cuvinte diferite pentru a indica acelasi obiect. Unele cuvinte sunt inventate pentru uz mistificat si false echivalente. In acest sens as vrea sa mentionez pe poetul Lucretiu, care in poemul sau despre natura, marturisea ca in timpul noptii, privind cerul instelat, creea cuvinte noi pentru a deschide cele noua ceruri si pamanturi care ii vor permite sa raspandeasca in Roma republicana, ideile sale revolutionare.

Cuvantul de inceput si istoria lumii se pricina pe Cuvantul creator al lui Dumnezeu ce a desemnat fazele creatiei. Forta cuvantului domina mintea omului. In opera lui Cicerone, Lucio Crasso elogiaza aceasta forta a cuvantului care devine o arma puternica si sublima. In acelasi sens, Goethe in opera “Faust”, elogiaza forta Logos-ului prin cele patru semnificatii: das Wort – Cuvant; der Sinn – Semnificat; die Kraft – Putere; die Tat – Act.

Originea limbajului? Cum s-a dezvoltat limbajul? Natura a constrans fiinta umana sa emita sunete si sa dea nume obiectelor? Tema este foarte vasta si specialistii consacratii au dat diverse raspunsuri. Wilhelm von Humboldt, lingvist din perioada anilor ‘800 a emis teoria ca, in orice limba, cuvintele sunt organizate intr-un sistem, iar gandurile si perceptiile sunt comunicate prin intermediul limbii; gandul si limbajul sunt intercorelate si inseparabile. Dupa opinia lui Chomsky, limbajul “este cheia care ne permite sa intelegem in mod partial mintea si creierul uman”.

Cercetarile efectuate de specialistii lingvistici au demonstrat ca codurile diferitelor limbi depinde de structurile psihologice si biologice; biologia si cibernetica identifica structurile ce permit comunicarea. Sistemul este in continua evolutie. Codurile au fost comparate cu icebergurile, din care noi cunoastem doar acea parte care emerge din apa; sub apa se dezvolta mecanismele universale ale limbajului corelate cu radacinile biologice si psihologice ale fiintelor umane.

Limba unei natiuni se gaseste in corespondenta cu realitatea, dar cand este stilizata devine expresia actului creativ. Experienta creativa prin intermediul limbii transforma realitatea haotica intr-o forma armoniosa.

Fiecare limba este produsul unui trecut istoric. Nu exista popor fara o memorie istorica. Romania are o istorie si o cultura comuna cu alte tari europene. Ceea ce trebuie subliniat este caracterul unitar al limbii si civilizatiei romane, statutul limbii romane ca limba oficiala a Uniunii Europene.

In toate tarile, cadrul storic, geografic si politic a influentat evolutia limbii si culturii. Limba unui popor nu este doar un simplu instrument de comunicare de idei si concepturi. Exista o legatura indisolubila intre limba si gandire, intre gandire si cultura. Lumea devine saraca cand dispare o cultura pentru ca odata cu disparitia culturii dispare si limba. Cercetarile efectuate in timp si spatiu au demonstrat ca au disparut foarte multe limbi vorbite de comunitati apatinand statelor mici. Perdere propria limba inseamna sa pierzi contactul cu memoria istorica a poporului.

Am putea sa ne imaginam cum ar fi literatura, daca toate natiunile ar scrie in aceeasi limba? A invata limba unui alt popor nu inseamna a renunta la propria limba, ci dimpotriva ne ajuta sa realizam acel schimb de cunostinte, de traditii si de a intelege valoarea diversitatii.

De-a lungul secolelor, natiunile au avut de infruntat dificultati in ceea ce priveste mentinerea identitatii culturale si lingvistice, dar a invins dorinta si vointa de supravietuire si de pastrare a culturii, limbii, traditiei, folclorului. Aceasta vointa a reprezentat elementul fundamental pentru viitor.

Politica de expansiune a marilor State a fost un obstacol pentru statele mici, in ceea ce priveste conservarea limbii si traditiilor. Aceasta politica a dus la exterminarea sau asimilarea micilor state sau comunitati. Nici un stat nu are dreptul sa extermine un altul. La aceasta a contribuit si lipsa de interes si incapacitatea de a intelege si aprecia valorile culturale si lingvistice ale altor popoare.

Va propun sa facem o incursiune in trecutul istoric al poporului roman. Influenta suferita de neamul romanesc au determinat dimensiunile existentei romanesti. E vorba de influenta tracica, romana, slava, greco-bizantina, franceza, germana. Mircea Vulcanescu, le numea "ispite". In ce masura structura sufletului romanesc a fost mutabile, fara sa piarda punctul de referinta, contactul cu semenii, care implica folosirea aceleiasi limbi.?

In mod particular as vrea sa exprim cateva pareri referitoare la influenta slava. Informatiile culese din sursele istorice atesta ca politica de expansiune rusa din sec. XV – XVI a cuprins teritoriul dintre Urali, Baltica si Marea Neagra. In sec. XIX se trece de la slavism la panslavism, care va continua dupa revolutia din 1917. In 1940, Basarabia si Bucovina de Nord, teritorii romanesti trec sub dominatia rusa.

Desnationalizarea romanilor basarabeni, deportarile si colonizarile au fost armele folosite de regimul rus pentru substituirea limbii si culturii populatiei autohtone cu cele rusesti. Limba romana a fost interzisa inca de la 1843.

In perioada stalinista a avut loc un lung proces de rusificare a limbilor nationale, astfel ca limba rusa devine materie obligatorie in toate scolile din Rusia. Un proces similar a avut loc in Basarabia, dupa ce a fost anexata; acest teritoriu devine un laborator lingvistic, cu scopul de a crea o limba moldoveneasca, introducand alfabetul chirilic si formand o Republica Socialista Sovietica Moldoveneasca.

Conform statisticilor si sondajelor, in perioada anilor '70, romanii care locuiau in Moldova sovietica declarau ca limba materna, limba rusa. Scoala a avut un rol important in rusificarea romanilor din Moldova sovietica. S-a constatat ca in mediul rural, rusificarea a avut un nivel scazut fata de cel urban. In mediul rural, limba rusa era considerata ca a doua limba. Migrarea romanilor din mediul rural in cel urban precum si a populatiei rusofona a determinat crearea bilingvismului. Limba rusa continua sa fie obligatorie in toate scolile din Moldova, in timp ce limba romana era facultativa. Procesul de industrializare si modernizare a accelerat initiativa de asimilare lingvistica a populatiei romanesti majoritare. In anii '80, apar scolile paralele in limba romana si rusa, un fapt pozitiv ce a contribuit la conservarea spiritului si gandirii romanesti.

In aceea perioada circulau diverse teorii, ca de exemplu, aceea sustinuta de M.V. Serghievski, care afirma ca limba moldoveneasca este o noa limba romana orientala. O alta teorie a lui N.Y. Marr, sustinea ca limba moldoveneasca este un idiom slavo-roman, care se va transforma in limba slava.

Ceea ce veti citi in urmatoarele randuri ar putea sa va uimeasca, mai mult sau mai putin, dar sper sa fie un semnal de reflectie. Santem in 2014 si ne despart foarte multi ani de acele evenimente. Fiecare din noi ar trebuie sa se intrebe ce argumente si ce campanii s-au prezentat de-alungul anilor, la nivel national si mai cu seama la nivel International pentru a face cunoscuta istoria teritoriului romanesc si de a demonstra ca limba moldoveneasca este limba romana. In acest sens as vrea sa va povestesc o intamplare, traita de mine acum doi ani, care m-a facut sa reflectez asupra nivelului de cunoastere ale valorilor istorice ale romanilor, de catre alte state.

O parte din activitatea mea de lucru se desfasoara in scolile italiene. Se stie deja ca noi toti am devenit cetateni ai lumii si copii nostri studiaza in scolile si universitatile italiene si in intreaga lume. Am avut deosebita placere sa fiu invitata de Institutul pentru Instructiune si Educatie scolara, in vederea inseririi intr-o scoala italiana, a unor copii care proveneau din Moldova Sovietica. Cand responsabilul Institutului m-a intrebat daca limba moldoveneasca este o limba straina care difera de limba romana, nu mi-a ramas decat un gust amar pentru lipsa de cunoastere a adevarului istoric al poporului roman.

Dar sa ne intoarcem din nou in perioada anilor '50, cand in republica Moldova, literatura era dominata de cea rusa si de traduceri din limba rusa. Scriitori basarabeni aveau dificultati in a prezenta propriile creatii literare. In 1956, la Congresul scriitorilor din Bucuresti, Emilian Bucov, a declarat cu mult curaj si mandrie ca: " Limba romana si cea a Moldovei Socialiste sant aceleasi". Urmeaza o perioada cand multi cercetatori si lingvisti s-au dedicat sa demonstreze ca limba moldoveneasca si cea romana sant identice. In acest sens as putea sa citez pe Vernon Aspaturian care a spus: " moldovenii sant din punct de vedere lingvistic de nedesebit fata de locuitorii din Romania vecina, chiar daca sub dominatia sovietica limba lor se scrie in chirilica si nu in alfabetul latin".

In diverse parti ale lumii, acolo unde traiesc romanii, s-au intreprins timide initiative pentru promovarea valorilor culturale si istorice al poporului roman. Am folosit cuvantul "timide", pentru ca intr-adevar au existat si mai exista inca dificultati la nive local, in ceea ce priveste organizarea locurilor pentru riuniuni si schimburi de idei, pentru biblioteci si asociatii culturale. Pentru a pune in practica aceasta idee de promovare a culturii romanesti peste hotare este necesar de a dispune de o baza materiala, de mijloace de informare si cercetare, un bagaj de cunostinte si valori, personal competent si autonomie finantiara.

Partecipand la concursul International "Estroverso", in versiune romana, cu sediul la Udine – Italia, in anul 2008, pentru traducerea operelor literare din romana in italiana, am avut ocazia sa constat ca in unele regiuni italiene, acolo unde exista un nucleu omogen si competent de romani, in ciuda tuturor dificultatilor de orice gen, se poate realiza o noa viziune a Omului roman in lume. De exemplu la Udine, cu

ajutorul diverselor asociații românești din țară s-a luat inițiativa de a pune bazele unei Biblioteci românești. În unele școli italiene s-a introdus cursul de limbă și civilizație română. Cu toate acestea se cunoaște puțin din trecutul istoric al poporului român. În acest sens aș vrea să citez interviul profesoarei și cercetătoarei istorice – Bianca Valota Cavallotti, de la Universitatea de Studii din Milano.

Domnia sa e pe jumătate de origine română, bunicul danei a fost marele istoric Nicolae Iorga, care a avut profunde legături cu lumea italiană, unde a fondat Casa Română din Venetia și Academia Română din Roma.

Profesoara Bianca Valota Cavallotti, afirmă în interviul acordat revistei “Millennium”, ca: “La storia romena, purtroppo assai poco è male conosciuta in Italia, è davvero molto interessante”.

Intr-adevăr, istoria poporului român este foarte interesantă, dar de ce este așa de puțin și incorect cunoscută? După căderea comunismului a dispărut oare acea generație de studii?

Poporul român are rădăcini profunde în antichitate și din simbioza daco-română a conservat o bogată zestre spirituală. Limba și literatură română nu pot fi concepute fără contribuția spiritualității folclorice, care este parte integrantă din lumea românească. Scriitorii români au înobilat stilul limbii române prin Cuvântul a unor datini, obiceiuri, rituri. Cuvântul folosit ca arhetip istoric și cosmic. Într-un studiu relativ la poemul “Miorita”, Mircea Eliade afirmă: “ceea ce uimește în morfologia atât de bogată a Mioritei este structura cosmică a tuturor expresiilor din un substrat ritual”.

Sistemul de credințe și obiceiuri populare, valorile artistice concretizate în poezii și proză, în muzică și dansul popular alcatuiesc patrimoniul cultural și spiritual al poporului român, patrimoniu ce ar trebui să fie transmis generațiilor viitoare. Așa cum am menționat deja, școala are un rol important în a transmite valorile culturale, respingând acele forme de culturalizare pasivă. Trebuie să se trezească în fiecare din noi această dorință de a participa la crearea de valori culturale, de a crea o nouă viziune a lumii românești și de a promova valorile originale la nivel internațional.

Această comoară de energie culturală pe care o posedă poporul român trebuie scoasă la iveală pentru a ne afirma și ocupa un loc de prestigiu în lume.

TEODORA STANCIU

ITALIA – VICENZA 36100

VIA FERRETO DE FERRETI, 8

TEL . +39 3249897972

Membra a Ligii Scriitorilor Filiala Timișoara Banat.